

Sygn. akt III Ca 1079/15

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 3 grudnia 2015 r.

Sąd Okręgowy w Gliwicach III Wydział Cywilny Odwoławczy w składzie:

Przewodniczący - Sędzia SO Magdalena Balion - Hajduk (spr.)

Sędzia SO Krystyna Hadryś

SR (del.) Ewa Buczek – Fidyka

Protokolant Kamil Cieszkowski

po rozpoznaniu w dniu 3 grudnia 2015 r. w Gliwicach

na rozprawie

sprawy z powództwa K. D.

przeciwko (...) Spółce Akcyjnej w K.

o zapłatę

na skutek apelacji powoda

od wyroku Sądu Rejonowego w Gliwicach

z dnia 26 marca 2015 r., sygn. akt I C 69/13

1. oddala apelację;

2. zasądza od powoda na rzecz pozwanej kwotę 300 zł (trzysta złotych) tytułem zwrotu kosztów postępowania odwoławczego.

SSR (del.) Ewa Buczek – Fidyka SSO Magdalena Balion - Hajduk SSO Krystyna Hadryś

Sygn. akt III Ca 1079/15

UZASADNIENIE

Zaskarżonym wyrokiem z dnia 26 marca 2015 roku Sąd Rejonowy w Gliwicach zasądził od pozwanego (...) S.A. w K. na rzecz powoda K. D. kwotę 37 zł z ustawowymi odsetkami od dnia 31 grudnia 2012 roku, oddalił powództwo w pozostałej części i zasądził od powoda na rzecz pozwanego kwotę 3.533,31 zł tytułem zwrotu kosztów postępowania.

Sąd Rejonowy ustalił, że powód K. D. jest właścicielem nieruchomości położonej w miejscowości Ł. przy ul. (...), obejmującej działkę nr (...), dla której Sąd Rejonowy w Pszczynie prowadzi księgę wieczystą KW nr (...). Wcześniej właścicielem nieruchomości powód z żoną J. D. na zasadach wspólności majątkowej małżeńskiej, przy czym J. D. zmarła parę lat temu. Przez działkę nr (...) przebiega fragment linii elektroenergetycznej średniego napięcia połączona ze stacją transformatorową. Urządzenia te wchodziły w skład przedsiębiorstwa przesyłowego pozwanego (...) S.A. w K.. Urządzenia zostały wybudowane w 1993 roku.

Pismem z dnia 30 maja 2011 roku powód wezwał pozwanego do usunięcia urządzeń oraz zapłaty odszkodowania i wynagrodzenia za bezumowne korzystanie z nieruchomości w wysokości odpowiadającej iloczynowi powierzchni wyłączonej i średniej ceny dzierżawy gruntu przez okres 10 lat, w terminie 14 dni od dnia otrzymania wezwania.

Pozwany wykorzystuje część nieruchomości powoda o łącznej powierzchni 360 m², zaś wynagrodzenie za bezumowne korzystanie z nieruchomości powoda wynosi za okres od 27 października 2012 roku do dnia 27 grudnia 2012 roku 37 zł.

Sąd Rejonowy rozstrzygnął o żądaniu powoda zasądzenia od pozwanego kwoty 3 000 zł wraz z ustawowymi odsetkami od dnia wniesienia pozwu tytułem wynagrodzenia za bezumowne korzystanie z należącej do niego nieruchomości za okres dwóch miesięcy poprzedzających wniesienia pozwu (od 27 października 2012 roku do 27 grudnia 2012 roku). Uznał natomiast, że oświadczenie powoda złożone na rozprawie w dniu 26 marca 2015 roku o rozszerzeniu żądania pozwu przez żądanie zasądzenia kwoty 3 000 zł z ustawowymi odsetkami tytułem bezumownego korzystania z nieruchomości za okres od 26 marca 2005 roku do dnia 26 marca 2015 roku nie wiąże Sądu albowiem zgodnie z treścią art. 193 § 2¹ k.p.c. z wyjątkiem spraw o roszczenia alimentacyjne zmiana powództwa może być dokonana jedynie w piśmie procesowym, zatem Sąd Rejonowy orzekł czy powodowi należy się wynagrodzenie za bezumowne korzystanie z działki nr (...) za okres od 27 października 2012 roku do dnia 27 grudnia 2012 roku.

Sąd jako podstawę prawną rozstrzygnięcia przywołał art. 352 § 1 k.c., art. 225 k.c. i 224 k.c., wskazał, że bezspornym było, iż korzystanie przez pozwanego z nieruchomości powoda polegało na posadowieniu nad nią trwałego i widocznego urządzenia energetycznego w postaci linii elektroenergetycznej. Pozwany nie miał w okresie objętym pozwem tytułu prawnego do korzystania z nieruchomości powoda i pozostawał w złej wierze - brak w sprawie jakichkolwiek dokumentów potwierdzających uzyskanie przez pozwanego czy jego poprzedników prawnych od powoda upoważnienia do korzystania z jego nieruchomości.

Sąd pierwszej instancji, ustalając wysokość wynagrodzenia oparł się o szczegółowe wyliczenia biegłych sądowych z zakresu geodezji i kartografii oraz biegłego rzeczoznawcy majątkowego. Biegły rzeczoznawca majątkowy na rozprawie wyjaśnił, że sporny współczynnik współkorzystania z gruntu został określony przez cechy nieruchomości powoda, a głównie przez konfigurację terenu. Wskazał, że linia napięcia przebiega równoległe do granicy działki i usadowiona jest nad wysoką skarpą. Ponadto w osi linii biegnie wkopana w ziemi sieć kanalizacyjna. Wszystkie te czynniki utrudniają zabudowę i zagospodarowanie tej części terenu. Podkreślił, że większe utrudnienia w korzystaniu z nieruchomości rodzi sieć kanalizacyjna niż urządzenia pozwanego. Biegły, dokonując wyliczeń założył, że właściciel gruntu może wystąpić o stosowne świadczenie w stosunku do właściciela sieci kanalizacyjnej. W konsekwencji zastosowany współczynnik jest adekwatny, a jednocześnie współczynnik zaproponowany przez pozwanego jest stanowczo zawyżony. Biegły także dokładnie wyjaśnił z jakich względów zastosował tylko jeden współczynnik oraz w jakich sytuacjach decyduje się na utworzenie odrębnego współczynnika, jednocześnie zastrzegając, że w przedmiotowej sprawie nawet przyjęcie dodatkowego (odrębnego) współczynnika skutkowałoby takim samym wynikiem. Ponadto wskazał jakiego rodzaju materiałami posiłkował się przy formułowaniu opinii i z jakich względów. Zaznaczył, że uwzględnione przez niego wytyczne jakkolwiek są datowane na rok 2010, jednakże są one nadal aktualne, wobec braku sformułowania nowych wytycznych. Sąd uznał, że Sądowi, biegły wystarczająco wyjaśnił założenia opinii oraz jej metodologię, a przede wszystkim okoliczności uzasadniające zastosowanie takich a nie innych współczynników.

Powód w apelacji zarzucił:

- naruszenie przepisów postępowania, to jest art. 233 § 1 k.p.c. w związku z art. 278 k.p.c. przez pominięcie zarzutów zgłaszanych do opinii biegłego rzeczoznawcy majątkowego, wskazujących na błędne ustalenie w treści opinii wartości współczynnika współkorzystania „U” i w efekcie przyjęcie, iż wynagrodzenie za bezumowne korzystanie z nieruchomości powoda wynosi 37 zł za okres dwóch miesięcy,

- naruszenie art. 233 § 1 k.p.c. przez sprzeczną zasadami logiki doświadczenia życiowego ocenę materiału dowodowego i uznanie, że całokształt okoliczności sprawy przemawia za tym, aby współczynnik współkorzystania nieruchomości

ustalić na 10 %, podczas gdy współczynnik ten powinien być osobno określony dla obszaru pod linią napięcia i osobno pod urządzeniami infrastruktury pozwanego, a nadto w innej wysokości niż ustalona w opinii,

- naruszenie art. 278 § 1 k.p.c. przez niepowołanie innego biegłego rzeczoznawcy,
- naruszenie art. 286 k.p.c. przez dopuszczenie opinii ustnej osoby, która utraciła uprawnienia biegłego sądowego przed wydaniem uzupełniającej opinii,
- naruszenie art. 299 k.p.c. poprzez oddalenie wniosku o dopuszczenie dowodu z przesłuchania powoda, który to dowód z najlepiej pokazałby rzeczywiste ramy ingerencji przedsiębiorcy przesyłowego w treść prawa własności ,
- naruszenie art. 161 k.p.c. przez zaniechanie wezwania pełnomocnika powoda do złożenia na piśmie załącznika zawierającego rozszerzenie powództwa,
- naruszenia art. 207 § 3 k.p.c. przez zaniechanie wydania postanowienia o zezwoleniu na złożenie pisma przygotowawczego, zawierającego rozszerzenie powództwa,
- naruszenie art. 193 § 1,3 k.p.c. przez uznanie nieskuteczności złożonego przez powoda oświadczenia rozszerzającego powództwo,
- naruszenie art. 125 § 1 k.p.c. poprzez jego niezastosowanie i art. 102 k.p.c. przez jego niezastosowanie.

Zarzucił także naruszenie przepisów prawa materialnego to jest art. 225 k.c. przez błędną interpretację i nieuwzględnienie przy ustalaniu wynagrodzenia za bezumowne korzystanie z nieruchomości całego okresu bezprawnego korzystania przez przedsiębiorcę przesyłowego z nieruchomości.

Powód wniósł o uchylenie wyroku i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania i zasądzenie kosztów postępowania apelacyjnego.

Pozwany wniósł o oddalenie apelacji i zasądzenie kosztów postępowania apelacyjnego.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Apelacja nie jest uzasadniona.

Żaden z podniesionych w niej zarzutów nie zasługuje na poparcie.

Stan faktyczny ustalony przez Sąd Rejonowy jest prawidłowy znajduje potwierdzenie w zebranych materiałach dowodowych i Sąd Okręgowy ustalenia te podziela i przyjmuje za własne. Podzielić także należało wskazaną przez ten Sąd podstawę prawną rozstrzygnięcia, którą Sąd odwoławczy, unikając zbędnych powtórzeń przyjmuje za własną.

Odnosząc się natomiast do zarzutów apelacji to jeśli chodzi o zarzut błędnego ustalenia współczynnika „U” należy wskazać, iż Sąd Rejonowy ustalił w oparciu o opinię biegłego współczynnik współkorzystania z gruntu przez właściciela nieruchomości i innych osób z uwzględnieniem możliwości alternatywnego wykorzystania, wprowadzenia nowej zabudowy, na poziomie 10%. Współczynnik ten uwzględnia takie okoliczności jak przebieg sieci elektroenergetycznej, to że linia elektroenergetyczna przebiega wzdłuż granicy nieruchomości, na wysokiej skarpie, a także to że pod tą linią położona jest także kanalizacja. Współudział pozwanego w korzystaniu z tego gruntu na poziomie 10% w sposób prawidłowy odzwierciedla fakt, że właściciel nie może swobodnie dysponować tą częścią swojej własności w uwagi nie tylko na posadowienie z nim linii średniego napięcia, ale także z uwagi na specyficzne ukształtowanie terenu i położenie linii na granicy oraz że w tym miejscu przebiega także kanalizacja.

Wszystkie te kwestie zostały szczegółowo wyjaśnione w toku postępowania przed Sądem Rejonowym, stąd nie było podstaw do powoływania innego biegłego na te same okoliczności, dlatego też zarzut naruszenia art. 278 k.p.c. nie jest uzasadniony.

Nie jest uzasadniony również zarzut naruszenia art. 286 k.p.c. Biegła sporządziła opinię pisemną, zaś ustne wyjaśnienia są częścią tej opinii - jest to w całości jedna opinia składająca się z treści pisemnej i ustnych wyjaśnień, zaś podnoszona okoliczność że biegła utraciła uprawnienia biegłego zostały podniesione dopiero w apelacji i jako spóźnione nie zasługują na uwzględnienie. Skarżący ponadto nie przedstawił na tą okoliczność żadnych dokumentów, a sądowi z urzędu ta okoliczność nie jest znana, nie wynika także z akt sprawy.

Sąd Rejonowy oddalił wnioski o przesłuchanie powoda, ponieważ wniosek ten został zgłoszony w pozwie na okoliczność przebiegu linii elektroenergetycznej, a ta okoliczność została wykazana ponad wszelką wątpliwość innymi dowodami w postaci map zawartych w opinii biegłego, w toku oględzin przeprowadzonych z udziałem biegłego, powoda i przedstawiciela pozwanego, stąd Sąd pierwszej instancji słusznie uznał, że dowód ten był zbędny.

Jeśli chodzi o zarzut naruszenia art. 161 k.p.c. to przepis ten traktuje o załączniku do protokołu, w którym strona może zamieścić w toku posiedzenia wnioski, oświadczenia, uzupełnienia i sprostowania wniosków i oświadczeń. Powód naruszenia tego przepisu upatruje w tym, iż sąd nie wezwał go do złożenia załącznika, w którym zawarłby swoje rozszerzone powództwo. Z takim stanowiskiem zgodzić się nie można, gdyż zgodnie z art. 193 § 2² k.p.c. z wyjątkiem spraw o roszczenia alimentacyjne zmiana powództwa może być dokonana jedynie w piśmie procesowym. Przepis art. 187 stosuje się odpowiednio. Jest to przepis szczególny statuujący formę pisemną dla rozszerzenia powództwa, do której nie ma zastosowania ani art. 161 k.p.c. ani art. 207 § 3 k.p.c., zgodnie z którym przewodniczący może zobowiązać stronę reprezentowaną przez pełnomocnika do złożenia wyznaczonym terminie pisma przygotowawczego, w którym strona jest obowiązana do powołania wszystkich twierdzeń, zarzutów i dowodów pod rygorem utraty prawa powoływania ich w toku dalszego postępowania. Pismo zawierające rozszerzenie powództwa do tej kategorii z pewnością nie należy. Nie ma także w tym kontekście zastosowania art. 125 § 1 k.p.c. Niezachowanie formy pisemnej w przypadku zgłoszenia rozszerzonego powództwa niezależnie od tego czy stanowisko to zostało zaprotokołowane, nie prowadzi do zmiany powództwa. Takie oświadczenie jest bezskuteczne. Przepisy art. 193 §§ 1, 2¹ i 3 k.p.c. są przepisami szczególnymi, regulującymi sposób zgłoszenia nowego roszczenia zamiast lub obok pierwotnego.

W uzasadnieniu apelacji powód wskazał także, iż sąd nie zastosował art. 210 k.p.c., który stanowi, iż na rozprawie strony zgłaszają ustnie swe żądania i wnioski, wobec tego formę pisemną powinny przybrać wszelkie oświadczenia składane poza rozprawą. Ten przepis także nie ma zastosowania do rozszerzonego powództwa, ponieważ tak jak już wyżej wspomniano jest to obwarowane regulacją szczególną art. 193 §§ 2¹ i 3 k.p.c.

Powód wskazał także, że z uwagi na zmiany w przepisach k.p.c. sąd winien zezwolić na złożenie pisma przygotowawczego i zażądać od powoda pisma zawierającego rozszerzenie żądania, a po jego uzyskaniu doręczyć pozwanemu z wezwaniem do złożenia odpowiedzi i przeprowadzić stosowne postępowanie dowodowe. Z takim stanowiskiem nie można się zgodzić. Zmiana przepisów procedury nastąpiła w 19 kwietnia 2010 roku i nie rodzi po stronie sądu obowiązku wzywania powoda do tego, żeby rozszerzył prawidłowo swoje powództwo. Byłoby to także naruszenie zasady kontradyktoryjności i równości stron.

Nie doszło także do naruszenia art. 225 k.c. Wynagrodzenie za bezumowne korzystanie z nieruchomości jest świadczeniem jednorazowym, ale nie oznacza jednocześnie, że sąd może wykroczyć ponad żądanie i orzec o wynagrodzeniu za bezumowne korzystanie przez cały okres korzystania z nieruchomości, pomimo iż nie był on objęty żądaniem pozwu, dlatego Sąd Rejonowy prawidłowo zasądził jednorazowe wynagrodzenie, ale w granicach zgłoszonego żądania.

Sąd Okręgowy ocenił, że nie było także podstaw do zastosowania art. 102 k.p.c. jeśli chodzi o orzeczenie o kosztach. Zdaniem skarżącego roszczenie zależało od uznania biegłego, stąd zasadne jest zastosowanie art. 102 k.p.c. Powód wielokrotnie, także przed procesem formułował swoje żądanie, szczegółowo je uzasadniając, czynił to także w toku procesu. Nie można takiej sytuacji uznać za wypadek szczególnie uzasadniony, o którym mowa w art. 102 k.p.c.

Sąd Okręgowy, mając powyższe na uwadze na mocy art. 385 k.p.c. orzekł jak w sentencji. O kosztach orzeczone stosownie do wyników postępowania na mocy art. 98 k.p.c. i art. 108 k.p.c. obciążając nimi powoda, a złożyło się na nie wynagrodzenie pełnomocnika pozwanego w kwocie 300zł.